

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა N66

20.07.2020

საერთო მონაცემები

საქმიანობის დასახელება: ქიმიური საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება, საწარმოში მიმდინარე დამხმარე საქმიანობებისა და სახიფათო ნარჩენების ინსინერაცია;

დაგეგმილი საქმიანობის განმახორციელებელი და მისამართი: სს „რუსთავის აზოტი“, ქ. რუსთავი, მშვიდობის ქ. N2;

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ქ. რუსთავი, მშვიდობის ქ. N2;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 03.06.2020;

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „გამა კონსალტინგი“

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში სს „რუსთავის აზოტის“ მიერ წარმოდგენილია ქ. რუსთავში, არსებული ქიმიური საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების, საწარმოში მიმდინარე დამხმარე საქმიანობებისა და სახიფათო ნარჩენების ინსინერაციის სკოპინგის ანგარიში.

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს მიერ 2008 წლის 11 დეკემბერს სს „ენერჯი ინვესტის“ ქიმიურ წარმოებაზე (ქ. რუსთავი, მშვიდობის ქ. N2) გაცემულია N43 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა და გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა. 2011 წლის 31 იანვარს სს „ენერჯი ინვესტისა“ და შპს „კარატი“-ის ერთობლივი განცხადების საფუძველზე ზემოაღნიშნული ნებართვა გადაეცა შპს „კარატი“-ს, ხოლო 2011 წლის 21 ნოემბერს აღნიშნული ნებართვა შპს „კარატი“-სგან გადაეცა შპს „რუსთავის აზოტს“ (შემდგომში სს „რუსთავის აზოტს“). ზემოაღნიშნული ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის საფუძველზე საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2020 წლის 30 იანვრის N2-78 ბრძანებით გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის 48-ე მუხლის მე-4 ნაწილის შესაბამისად სს „რუსთავის აზოტის“ ქიმიურ წარმოებაზე გაიცა გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება.

გარდა აღნიშნულისა, საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს მიერ 2015 წლის 4 მაისს შპს „რუსთავის აზოტის“ (2016 წელს შპს „რუსთავის აზოტმა“ შეიცვლა სამართლებრივი ფორმა და ჩამოყალიბდა სს „რუსთავის აზოტის“ სახელით) ქიმიური ნივთიერებების ფუნგიციდის (სპილენძის შაბიამნის) წარმოებაზე (ქ. რუსთავი, მშვიდობის ქ. N2) გაიცა N22 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა და გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა, რომლის საფუძველზეც საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2020 წლის 30 იანვრის N2-77 ბრძანებით გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის 48-ე მუხლის მე-4 ნაწილის შესაბამისად სს

„რუსთავის აზოტის“ ქიმიური ნივთიერებების-ფუნგიციდის (სპილენძის შაბიამნის) წარმოებაზე გაიცა გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება.

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება - გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის უფროსის 2019 წლის 30 აგვისტოს №DES21900000228; №DES11900000227 2019 წლის 16 სექტემბრის №DES21900000255; №DES11900000254 და 2019 წლის 27 სექტემბრის №DES01900000280; №DES11900000281 ბრძანებების საფუძველზე, 2019 წლის 2 სექტემბრიდან 7 ოქტომბრის ჩათვლით განხორციელდა სს „რუსთავი აზოტზე“ 2016 წლის 14 დეკემბერს გაცემული გარემოზე ზემოქმედების №000231 და №000232 ნებართვებით (2008 წლის 11 დეკემბრის №43 და 2015 წლის 4 მაისის N22 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა) განსაზღვრული პირობებისა და გარემოს დაცვის სფეროში მოქმედი კანონმდებლობით დადგენილი ნორმების შესრულების მდგომარეობის გეგმიური შემოწმება, რის შედეგადაც გამოვლინდა რიგი დარღვევები. სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ განხორციელებული ინსპექტირების მასალები გადმოგზავნილი იქნა სამინისტროში, რის საფუძველზეც სს „რუსთავის აზოტის“ ქიმიურ საწარმოზე გაცემული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობების შესრულების მიზნით, სამინისტრომ 2020 წლის 5 მარტის N2496/01 წერილით უზრუნველყო გონივრული ვადების დადგენა.

სს „რუსთავის აზოტის“ საწარმო განთავსებულია ქალაქის სამრეწველო ზონაში და 1951 წლიდან ფუნქციონირებს ქ. რუსთავში, მშვიდობის ქ. N2-ში (ს/კ 02.07.01.413). საწარმოს განთავსების ტერიტორია კომპანიას აქვს აღებული იჯარის ხელშეკრულების საფუძველზე და წარმოადგენს სს „ე.უ. ინვესთმენტის“ საკუთრებას. ტერიტორიის ფართობია 1726494 მ². ტერიტორიიდან უახლოესი საცხოვრებელი ზონა, სოფ. თაზაქენდი დაშორებულია 1740 მ-ით. საწარმოს ტერიტორიას უშუალოდ ესაზღვრება შპს „ემენ ქემიკალ ჯორჯია“ ქიმიური საწარმო და შპს „ვირტუოზი“. საწარმოდან დაახლოებით 300 მ მანძილზე მდებარეობს შპს „ბაზალტ ფაიბერი“, ხოლო 600 მ მანძილზე შპს „ფილიმასკა ჯი“. საწარმოდან სამხრეთ-დასავლეთის მიმართულებით, დაახლოებით 800 მეტრის დაშორებით განთავსებულია შპს „რუსთავის ფოლადის“ ფოლადსადნობი საწარმო, ჩრდილო-დასავლეთის მიმართულებით იმავე მანძილით დაშორებულია ყოფილი ქიმიური ბოჭკოს ქარხანა, სამხრეთით, დაახლოებით 1200 მეტრში მდებარეობს შპს „ჰაიდელბერგცემენტ ჯორჯიას“ ცემენტის ქარხანა, ამასთან თითქმის იმავე მანძილით არის დაშორებული შპს „ჯეოსთილის“ საწარმო.

სკოპინგის განცხადების თანახმად, პროდუქციაზე მოთხოვნილების გათვალისწინებით, საწარმოში განხორციელდა რიგი საამქროების წარმადობის გაზრდა და ზოგიერთი პროდუქციის წარმოების შეჩერება. საწარმოს ტერიტორიაზე დღეის მდგომარეობით განთავსებულია როგორც მოქმედი, ასევე გაუქმებული საამქროები. ამასთან ზოგიერთი გაუქმებული საამქრო წარმოდგენილია მხოლოდ შენობების კონსტრუქციის სახით და მასში განთავსებული არ არის ტექნოლოგიური მოწყობილობები. ტერიტორიაზე ასევე არის რამდენიმე გასხვისებული საამქრო და მასში განთავსებულ სამრეწველო ობიექტებს ოპერირებას უწევენ სხვა მეწარმე სუბიექტები. საწარმო მიმდინარე ტექნოლოგიურ პროცესში წარმოქმნილი ნარჩენების მართვას ახორციელებს შესაბამისი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გარეშე. ამასთან გეგმავს ახალი საქმიანობის განხორციელებას, კერძოდ, სახიფათო ნარჩენების ინსინერაციის უბნისა და ტარა-შესაფუთი მასალების წარმოების

საამქროსთან, 10 ტონაზე მეტი სახიფათო ნარჩენის დროებითი შენახვის და სახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავების ობიექტის მოწყობას. გარდა აღნიშნულისა, საწარმოში განთავსებულია და ექსპლუატაციაშია ისეთი დამხმარე მეურნეობები, როგორც არის: 1000 მ³ ან მეტი ჯამური მოცულობის წიაღისეული საწვავის ან/და ქიმიური პროდუქტების საცავები (საწარმოში წარმოებული პროდუქციის საცავები, საწარმოში შემოტანილი ნედლეულის საცავები და ზეთების მეურნეობა) და ნარჩენების აღდგენის ობიექტები (ტარა-შესაფუთი მასალების დამამზადებელი საამქრო), რომლებიც არ იყო განხილული 2008 და 2015 წლების გზშ-ს ანგარიშებში. აღნიშნული საქმიანობები სასამართლოს გადაწყვეტილებით მიჩნეულ იქნა შესაბამისი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გარეშე მიმდინარე საქმიანობად.

საწარმო ფუნქციონირებს 24 საათიან უწყვეტ რეჟიმში და ჯამში დასაქმებულია 2100 ადამიანი. სს „რუსთავის აზოტის“ ქიმიურ საწარმოში ფუნქციონირებს: ამიაკის, სიცივის, აზოტმჟავას, ამონიუმის გვარჯილას, კაპროლაქტამის, ციანმარილების, ორთქლის წარმოების და ორთქლმომარაგების საამქროები. აღნიშნული საამქროების გამართულ ექსპლუატაციას უზრუნველყოფს საწარმოს ტერიტორიაზე არსებული დამხმარე ინფრასტრუქტურული ობიექტები, კერძოდ: ჟანგბადის საწარმო; ზეთების მეურნეობა; ზეთების გაფილტვრის და რეგენერაციის პუნქტი; კონდენსაციური ელექტროსადგური; მოწყობილობების სპეცმემკეთებელი საამქრო; სარემონტო-მექანიკური საამქრო; სამეურნეო საამქრო; სარემონტო-სამშენებლო-სამეურნეო საამქრო, სადაც შედის სპეც. ტანსაცმლის სამრეცხაო უბანი; ელ. შემკეთებელი საამქრო; ელ. მომარაგების საამქრო; წყალმომარაგების საამქრო; საპროექტო-საკონსტრუქტორო განყოფილება, რკინიგზის საამქრო; რკინიგზის ვაგონების სამრეცხაო უბანი; საზომ-საკონტროლო ხელსაწყოების და ავტომატიზაციის (სსხ-ს და ა-ს) საამქრო; ავტოსატრანსპორტო, საწვავის ავტოგასამართი და გაზგასამართი სადგური; შემკეთებელ-სამშენებლო საამქრო; ანტიკოროზიული საამქრო; პოლიეთილენის და პოლიპროპილენის ტომრების ნარჩენების გადამამუშავებელი და ტარაშესაფუთი მასალების წარმოების საამქრო; საწარმოში წარმოქმნილი სახიფათო ნარჩენების დროებითი განთავსების ობიექტები, რომლებიც შესაძლებელია გამოყენებულ იქნას 10 ტონაზე მეტი სახიფათო ნარჩენის განთავსების მიზნით (ერთი არსებული, ერთი საპროექტო); საწარმოში წარმოქმნილი არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელი; 50 ტონამდე არასახიფათო ნარჩენების დროებითი განთავსების ობიექტი, ღია ტიპის სასაწყობე მეურნეობა, სადაც განთავსებულია სხვადასხვა არაგაბარიტული დანადგარები; სასაწყობე მეურნეობა; გვარჯილას ღია სასაწყობე მოედანი; მზა პროდუქციის გაყიდვის უბანი; მშრალი ყინულის განყოფილება; ჟანგბადითა და აზოტით ბალონების შევსების უბანი. საწარმოს ტერიტორიაზე ასევე წარმოდგენილია ადმინისტრაციული კორპუსი, სამედიცინო სამსახური, სახანძრო, აირმაშველი, ცენტრალური ლაბორატორია, ენერგეტიკული და მექანიკური განყოფილებები და სხვა დამხმარე ინფრასტრუქტურა. სს „რუსთავის აზოტს“ ასევე გააჩნია ტექნიკური წყლის დამუშავების პროცესში წარმოქმნილი შლამის შემკრები უბანი, რომელიც მდებარეობს გარდაბნის რეგიონში მდ. მტკვრის მარცხენა სანაპიროზე. საწარმოში წარმოქმნილი შლამები გარდაბნის შლამშემკრებში იტუმბება სპეციალური ტუმბოებისა და მილსადენების საშუალებით.

სს „რუსთავის აზოტის“ ქიმიური საწარმოს ერთ-ერთი მთავარი კომპონენტია ამიაკის საამქრო. ამიაკის წარმოება მიმდინარეობს მაღალი წნევისა და ტემპერატურის (320-350კგ-

მ/სმ² წნევისას და 450-550 C⁰) პირობებში აირადი წყალბადის (H₂) და აზოტის (N₂) ურთიერთქმედებით. ამიაკის მიღების პროცესის მართვა ხორციელდება ცენტრალური მართვის პუნქტიდან. წარმოებისთვის საჭირო აზოტი მიიღება ატმოსფერული ჰაერიდან, ხოლო წყალბადი ბუნებრივი აირიდან, მეთანის კონვერსიით. პირველ საფეხურზე ქიმიური პროცესი მიმდინარეობს მილისებრ ღუმელში, ნიკელის კატალიზატორთან ერთად. მიღებული აირის საბოლოო ჰიდრირება ხდება ნიკელის კატალიზატორით, ხოლო ნახშირორჟანგისაგან გაწმენდა მეთილდიეთანოლამინის ხსნარით. ამიაკის საამქროში ატმოსფერული ჰაერის შეწოვა ხდება 3 კომპრესორის საშუალებით, აღნიშნული კომპრესორები აღჭურვილია ორი სკრუბერით, რომლებშიც ატმოსფეროდან მიღებული ჰაერი იწმინდება მტვრის ნაწილაკებისგან. ბუნებრივი აირის მიწოდება ტექნოლოგიურ ციკლში აგრეთვე ხდება კომპრესორების მეშვეობით (3 ერთეული). საამქროში მიღებული ამიაკი მილსადენების საშუალებით გადაიტვირთება ამიაკის საწყობში, სადაც განთავსებულია 11 ერთეული 100 მ³ მოცულობის რეზერვუარი. ამიაკის საცავი განთავსებულია ღია ცის ქვეშ. იგი აღჭურვილია განათების, საავარიო წყლის ჰაერისა და სიგნალიზაციის სისტემით, აგრეთვე დამცავი სარქველით და დონემზომებით. საცავი შემოსაზღვრულია ბეტონის ზღუდით, რომელიც ავარიული დაღვრის შემთხვევაში უზრუნველყოფს დაღვრილი ნივთიერებების შეკრებას, რის დროსაც, ამიაკის და წყლის ნარევი ტუმბოების საშუალებით გადაიტვირთება სპეციალურ ავარიულ რეზერვუარებში. ამიაკის საამქროში ასევე განთავსებულია ავტომობილების გაზგასამართი სადგური, 4 სვეტით.

საწარმოში მიმდინარე აზოტმჟავას წარმოების პროცესი ეფუძნება ამიაკის კატალიზური დაჟანგვის შედეგად მიღებული აზოტის ოქსიდების წყლით აბსორბციას, რომლითაც მიიღება 58%-იანი (სუსტი) აზოტმჟავა. აზოტმჟავას წარმოებაში გამოიყენება ქიმიურად გაწმენდილი წყალი (მარილებისგან გაწმენდილი), რომელიც ქვაბ-უტილიზატორს მიეწოდება საქვაბე საამქროს ქიმიური განყოფილებიდან. მიღებული აზოტმჟავა განთავსდება მათთვის განკუთვნილ საცავებში. აზოტმჟავას დასაწყობებისთვის საამქრო აღჭურვილია 3 ერთეული 1000 მ³ მოცულობის რეზერვუარით, რომლებიც მოთავსებულია ბეტონის ქვაბულში, მობეტონებულ ტერიტორიაზე. აღნიშნული ქვაბული აღჭურვილია გადასატუმბი სისტემით. ასევე განთავსებულია 60 მ³ მოცულობის ნარევი აზოტმჟავას საცავი. საამქროში ფუნქციონირებს წყლის ბრუნვითი ციკლის სისტემა და ასევე კონდენსაციური ელექტროსადგური. აზოტმჟავას საამქრო აღჭურვილია ერთი მოქმედი ტექნოლოგიური აგრეგატით, რომლის წლიური სიმძლავრეა 430 000 ტ.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ამონიუმის ნიტრატის (გვარჯილას) წარმოება ეფუძნება დაახლოებით 60%-იანი HNO₃-ის წყალხსნარის და აიროვანი ამიაკის ურთიერთქმედებას. ამონიუმის გვარჯილა მიიღება აზოტმჟავასა და აირადი ამიაკის ნეიტრალიზაციით. საწყის ეტაპზე ხდება მისი აორთქლება მაღალკონცენტრირებულ თუთქამდე, ხოლო შემდეგ ეტაპზე გრანულირდება და ცივდება. მკვებავი წყლის მიწოდება ხორციელდება წყალმომარაგების საამქროდან. ამონიუმის გვარჯილას საამქროში ჩამდინარე წყლები წარმოიქმნება აზოტმჟავას ნეიტრალიზაციის განყოფილების იატაკის მორეცხვისას, ამონიუმის გვარჯილას ხსნარის საგრანულაციო კოშკის ჩამორეცხვისა და თუთქის ავარიული დაქვევის დროს. აღნიშნული წყლები შეიცავს მხოლოდ ამონიუმის გვარჯილას, რომელიც გროვდება საცავში და შემდგომ ტუმბოების საშუალებით მიეწოდება ამონიუმის სულფატის საამქროს ნედლეულის სახით შერეული სასუქის საწარმოებლად.

ამონიუმის გვარჯილას საამქროს შემადგენლობაში შედის: ნეიტრალიზაციის და აორთქლების, ამონიუმის გვარჯილას გრანულირებისა და გაციების, ამონიუმის გვარჯილას ანტიშეგოზვის აგენტით დამუშავების და შეფუთვის განყოფილება და აგრეთვე მართვის ცენტრალური პულტი. საამქრო აღჭურვილია ერთი მოქმედი აგრეგატით, რომლის წლიური სიმძლავრე შეადგენს 540 000 ტ-ს.

ქიმიურ საწარმოში ფუნქციონირებს სიცივის საამქრო, რომელშიც განთავსებულია შეკუმშვისა და დაწნეხვის ტექნოლოგიური ხაზი. სიცივის საამქროში დამონტაჟებულია 4 კომპრესორი, ამათგან სამი ერთეული ხრახრული ტიპის კომპრესორია. ამავე საამქროს პირველ სართულზე ასევე დამონტაჟებულია 6 ერთეული დგუშიანი კომპრესორი და 2 ერთეული Pp-110 ტიპის კომპრესორი, რომელიც დღეის მდგომარეობით დაკონსერვებულია. აღნიშნულ საამქროში დამონტაჟებულია 20 ერთეული კონდენსატორი, რომლებშიც ხდება ამიაკის გათხევადება. ამ წარმოებიდან ადგილი აქვს ამიაკის გაფრქვევას საერთო დანიშნულების სავენტილაციო სისტემის მეშვეობით. როგორც სკოპინგის ანგარიშშია აღნიშნული, გაფრქვევების რაოდენობა დღეის მდგომარეობით შემცირებულია, ვინაიდან ძველი კომპრესორების ნაწილი ჩანაცვლდა ახლით.

სიცივის საამქროში აირადი ამიაკი შემოდის ამიაკის სინთეზის და ციანმარილების წარმოებებიდან და კომპრესორების საშუალებით მიეწოდება ვერტიკალურ ცილინდრულ აპარატს, ხოლო ცილინდრული აპარატის გვერდითა მილიდან წვეთდამქერებს (4 ერთეული). აირის მოძრაობის მიმართულების სწრაფი ცვლილების და სიჩქარის შემცირების გზით აირადი ამიაკიდან ხდება თხევადი ამიაკის გამოყოფა, რომელიც თვითდენით ჩაედინება სადრენაჟო რესივერში, რომელიც წარმოადგენს ჰორიზონტალურ ცილინდრულ აპარატს. სადრენაჟო რესივერიდან თხევადი ამიაკის გადატუმბვა ამიაკის საწყობში წარმოებს კოლექტორის საშუალებით. აღნიშნულ საწყობში, ბეტონის ხიმინჯებზე განთავსებულია 20 ერთეული თხევადი ამიაკის საცავი (თითოეულის მოცულობა 50 ტ).

თხევადი ამიაკის წარმოების თანმხლები პროცესია ამიაკის წყლის მიღება, რომელიც მიმდინარეობს აირადი ამიაკის, ან ამიაკის შემცველი აირების გაუმარილოებულ წყალში გახსნით. ამიაკის წყლის მიღება წარმოებს სააბსორბციო სვეტებში, რომელიც აღჭურვილია 10 თევზით. მე-10 თევზით სვეტზე ხდება წყლის მიწოდება და მიიღება 9-12%-იანი ამიაკის წყალი, რომლის კონცენტრაციის ამაღლება დაახლოებით 25%-მდე ხდება ვაგონცისტერნაში. საბოლოოდ მიღებული ამიაკის წყალი თავსდება ორ ცალ 2000 მ³ მოცულობის საცავში.

2008 წლის 11 დეკემბრის N43 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნისა და შესაბამისი გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის მიხედვით, კაპროლაქტამის საამქროში მიმდინარეობდა: ციკლოჰექსანონის; ჰიდროქსილამინოსულფატის; ნედლი ლაქტამის და ამონიუმის სულფატის წარმოება. პროდუქციაზე მოთხოვნილების შემცირების გამო აღნიშნული საამქროს ზოგიერთ განყოფილებაში შეწყვეტილია ტექნოლოგიური პროცესი, ხოლო ზოგიერთი განყოფილება გამოიყენება სხვა დანიშნულებით, კერძოდ, ნედლი ლაქტამის განყოფილებაში მიმდინარეობს ციანმარილებში მიღებული არანაკლებ 30 %-იანი ამონიუმის სულფატის წყალ-ხსნარის ნეიტრალიზაცია და შემდეგ ამონიუმის სულფატის განყოფილებაში ამონიუმის სულფატის მიღება. გარდა ამისა, ჰიდროქსილამინოსულფატის განყოფილებაში მიმდინარეობს მაგნეზიტის წყალხსნარის

წარმოება. კაპროლაქტამის საამქროში ასევე შედის ფუნგიციდების განყოფილება, რომელშიც მიმდინარეობს სპილენძის სულფატის (შაბიამანი) კრისტალჰიდრატის წარმოება და ბუნებრივი აირის კონდენსატის რექტიფიკაციის გზით გაწმენდა-გამოხდა.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, საამქროში აქტიურად მიმდინარეობს ამონიუმის სულფატის, ამიაკის წყლისა და გოგირდმჟავის ნეიტრალიზაცია, ამონიუმის სულფატის (140 000 ტ/წ) და მაგნეზიტის (მანგანუმის ნიტრატის) წყალხსნარის (1850 ტ/წ) წარმოება. გარდა აღნიშნულისა, კაპროლაქტამის საწარმოში ასევე მიმდინარეობს ბუნებრივი აირის კონდენსატის რექტიფიკაციის გზით გაწმენდა-გამოხდა სპეციალურ დანადგარში, რომლის დანიშნულებაც აირის კონდენსატის გაწმენდა ამიაკისაგან. ამიაკის დესორბცია აირის კონდენსატისაგან ხდება რექტიფიკაციის გზით კოლონებში. სქემაში ჩართულია ორი სარექტიფიკაციო კოლონა, მათი მუშაობა შეიძლება როგორც ინდივიდუალურად, ისე პარალელურ რეჟიმში, აირის კონდენსატის ხარჯის და ტექნოლოგიური პროცესის საჭიროების მიხედვით.

ქიმიური საწარმოს ტერიტორიაზე განთავსებულ ფუნგიციდების საამქროში 2015 წლის 4 მაისს გაცემული N22 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის საფუძველზე, მიმდინარეობდა სპილენძის სულფატის (შაბიამნის) კრისტალ-ჰიდრატის წარმოება. საამქრო წელიწადში ამზადებდა 300 ტ პროდუქციას. მიუხედავად იმისა, რომ ამ ეტაპზე საწარმოში შაბიამნის წარმოება შეჩერებულია, არ იგეგმება საამქროს დემონტაჟი და პროდუქციაზე მოთხოვნილების შემთხვევაში მოსალოდნელია აღნიშნული საწარმოო ობიექტის ამუშავება.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ციანმარილების საამქროში შედის ციანმჟავისა და სუფთა ციანმარილების განყოფილება. ციანმჟავას მიღების მეთოდი დაფუძნებულია ჰაერის ჟანგბადით, ამიაკისა და მეთანის ნარევის არასრულ კატალიზურ დაჟანგვაზე. ტექნოლოგიურ პროცესის თანახმად ციან წყალბადის წლით აბსორბციის, წყალხსნარიდან ციან მჟავას გამოხდის და აბსორბენტის ნაწილობრივი რეციკლირების, შედეგადაც მიიღება 98 %-იანი ციან მჟავა, რომელიც მომხმარებელს მიეწოდება ინჰიბიტორის (ძმარმჟავა) დამატებით. საამქროს წლიური სიმძლავრე შეადგენს 11 500 ტ-ს.

სუფთა ციანმარილების განყოფილებაში ხდება ტექნიკური ნატრიუმის ციანიდის მიღება კაუსტიკური სოდისა და ციან მჟავას ნეიტრალიზაციით, მიღებული ხსნარის შემდგომი აორთქლებით და წარმოქმნილი მარილის გაშრობით. მწვავე ნატრიუმის ხსნარი და კაუსტიკური სოდა საამქროში შემოდის რკინიგზის ცისტერნებით და საწყობდება მათთვის განკუთვნილ 10 ერთეულ რეზერვუარში (საერთო ტევადობით 2160 ტ). საამქროში თბოცვლის სისტემის გაცივებას ემსახურება წყლის ბრუნვითი სისტემა, რომელიც მიეწოდება წყალმომარაგების საამქროდან. წყალი გამოიყენება კაუსტიკური სოდის მაცივრებში გასაცივებლად. საამქროში წარმოქმნილი ჩამდინარე წყლები მიემართება მიწისქვეშა საცავში, სადაც ხდება ნატრიუმის ჰიპოქლორიდით გაუვნებლობა და განეიტრალებული წყლის ნაწილი ჩაედინება კანალიზაციაში.

ციანმარილების წარმოება ხდება ციან მჟავას ნატრიუმის ტუტით ნეიტრალიზაციის გზით და შემდეგ ნატრიუმის ციანიდის წყალხსნარიდან წყლის აორთქლებით, კრისტალიზაციით, ცენტრიფუგირებით და შრობით. ნეიტრალიზაციის რეაქცია ნატრიუმის ტუტისა და ციან მჟავას ურთიერთქმედებით მიმდინარეობს რეაქტორში, რომელშიც წინასწარ ისხმება ნატრიუმის ტუტე და ფილტრატი და მიმდინარეობს შერევა.

მიმღებიდან, რომელიც წარმოადგენს 12 მ³ ტევადობის ჰორიზონტალურ ცილინდრულ აპარატს კაუსტიკური სოდა ტუმბოს საშუალებით მიეწოდება რეაქტორს. ციანმჟავას საამქრო აღჭურვილია მცირე საქვაბეთი, რომელიც ცენტრალური საქვაბის გაჩერების შემთხვევაში უზრუნველყოფს ციანმჟავას საამქროს ორთქლით მომარაგებას. აღნიშნულ წარმოებას გააჩნია ბრუნვითი წყალმომარაგების სისტემა.

2008 წლის 11 დეკემბრის N43 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნისა და შესაბამისი გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის მიხედვით, ამიაკის საამქროში განთავსებული იყო ორი აგრეგატი, რომელთა წლიური წარმადობა შეადგენდა 200 000 ტ-ს, ხოლო ორივე აგრეგატის ჯამური წარმადობა იყო 400 000 ტ/წ. ამიაკის წარმოების სიმძლავრე, თითოეული აგრეგატისთვის განსაზღვრული იყო დღე-ღამეში 500 ტონა. დღეის მდგომარეობით, ამიაკის საამქროში განთავსებული ორი აგრეგატიდან მუშა მდგომარეობაშია მხოლოდ ერთი კონვერსიული აგრეგატი, რომელსაც ჩაუტარდა რეაბილიტაცია და რეაბილიტაციის შემდეგ, მისი წლიური სიმძლავრე 200 000 ტონიდან გაიზარდა 240 000 ტ-მდე. საწარმოში დაგეგმილია მეორე აგრეგატის რეაბილიტაცია და მისი წარმადობის გაზრდა. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საამქროში დაგეგმილი სარეაბილიტაციო სამუშაოების შემდეგ, საამქროს საპროექტო სიმძლავრე, ორივე აგრეგატისთვის იქნება 480 000 ტ/წ (თითოეულის 240 000 ტ/წ), რაც დღე-ღამეში შეადგენს 1440 ტონას (თითოეულის 720 ტ/დღე-ღამეში).

2008 წლის 11 დეკემბრის N43 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიხედვით, ციანმარილების წარმადობა იყო 10 000 ტ/წ-ში. ხოლო დღეის მდგომარეობით ციანმარილების წარმოება წელიწადში შეადგენს 20 000 ტ-ს. საამქროს წარმადობის გაზრდა განპირობებულია კიდევ ერთი ტექნოლოგიური ხაზის დამატებით. წარმოების პროცესი მიმდინარეობს არსებული ტექნოლოგიური სქემის შესაბამისად.

გარდა ამიაკისა და ციანმარილების საამქროს წარმადობის გაზრდისა, სს „რუსთავის აზოტის“ ქიმიურ საწარმოში გაზრდილია აზოტმჟავასა და ამონიუმის ნიტრატის წარმადობაც. აზოტმჟავას წარმადობა გაიზარდა 160 000 მ³-დან 220 000 მ³, რაც დაკავშირებულია ტექნოლოგიურ ტურბინაზე ორთქლისა და დაბალი წნევის ტურბინის როტორის ცვლილებასთან. აღნიშნული ცვლილების შედეგად აგრეთვე გაიზარდა აზოტმჟავას გამოსავალი 1100÷1270 ტ-მდე დღე-ღამეში. გარდა ამისა, საამქროში დაინერგა ტექნოლოგიური პროცესების სრული ავტომატიზაცია. აზოტმჟავას საამქროში წარმადობის გაზრდის შედეგ, ტექნოლოგიური პროცესი მიმდინარეობს არსებული ტექნოლოგიური სქემის შესაბამისად.

ამონიუმის ნიტრატის საამქროში ამორთქლებელ აპარატზე, საკონცენტრაციო ნაწილში გამოიცვალა პორფირებული თევზები. მდულარე ფენას გაუკეთდა რეკონსტრუქცია და გაიზარდა გამწოვი ვენტილაციის სისტემის წარმადობა, რამაც გამოიწვია პროდუქციის გამოსავლის გაზრდა დღე-ღამეში 1350 ტ-დან 1620 ტ-მდე. ამონიუმის ნიტრატის საამქროში წარმადობის გაზრდის შედეგ ტექნოლოგიური პროცესი მიმდინარეობს არსებული ტექნოლოგიური სქემის შესაბამისად.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, სს „რუსთავის აზოტის“ ქიმიური მრეწველობის პროცესში წარმოქმნილი მყარი და თხევადი სახიფათო ნარჩენების გარემოში მოხვედრის პრევენციის

მიზნით, კომპანიამ მიიღო გადაწყვეტილება, საქვების საამქროსთან მოაწყოს სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენების ინსინერაციის უბანი და ინსინერაციის პროცესში წარმოქმნილი ნაძვწვი აირების გაფრქვევისთვის გამოიყენოს შერჩეულ ტერიტორიაზე არსებული 180 მ სიმაღლის გაფრქვევის მილი.

საპროექტო ინსინერატორი წარმოადგენს მართკუთხა ფორმის ცეცხლგამძლე აგურით ამოგებულ დანადგარს, რომელის შედგება წვის კამერისგან, ნაძვწვი აირების ატმოსფეროში გაფრქვევის მილისგან, ბუნებრივი აირის სანთურისგან, თხევადი ნარჩენების სანთურისგან და ბუნებრივი აირის მორიგე სანთურისგან. ღუმელის გაცხელება ხდება ბუნებრივი აირით (მაქსიმალური ხარჯია 30 მ³/სთ). ინსინერატორის წარმადობა შეადგენს 36 კგ/სთ-ს, ხოლო მასში წვის ტემპერატურა 1000 – 1100 °C-ს.

ინსინერატორის დამზადებას უზრუნველყოფს სს „რუსთავის აზოტი“. ინსინერატორში ნარჩენების ჩატვირთვის, ნარჩენების ინსინერაციის შემდეგ ინსინერატორის გაგრილების და ნაცრის გადმოტვირთვის პროცესების გათვალისწინებით, ინსინერატორის მაქსიმალური სამუშაო რეჟიმი დღის განმავლობაში შეადგენს 16 სთ/დღ. ინსინერატორის სამუშაო დროის და წარმადობის გათვალისწინებით დღე-ღამეში შესაძლებელი იქნება 576 კგ ნარჩენის ინსინერაცია. დანადგარში მყარი ნარჩენების ჩატვირთვა მოხდება მექანიკურად, ხოლო თხევადი ნარჩენების მიწოდება განხორციელდება თხევადი ნარჩენების რეზერვუარიდან ტუმბოს მეშვეობით.

ინსინერაციის პროცესში წარმოქმნილ ნაცრის სახიფათობის დადგენის მიზნით, ნაცარს ჩაუტარდება ქიმიური ანალიზი. ნაცარში სახიფათო კომპონენტების აღმოჩენის შემთხვევაში, ნაცარი მოთავსდება ჯერ პოლიეთილების ტომრებში და შემდეგ დახურულ კონტეინერში, რომელიც შემდგომი მართვის მიზნით გადატანილი იქნება დროებითი განთავსების ობიექტზე, 1 წლამდე ვადით. რაც შეეხება ნაცრის არასახიფათო ფრაქციას, ჯერ განთავსდება პოლიეთილენის ტომრებში, ხოლო შემდგომ მისი განთავსება მოხდება არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე, შესაბამისი შეთანხმების საფუძველზე.

სს „რუსთავის აზოტის“ მიმდინარე საქმიანობის (ქიმიური მრეწველობა), თანმდევი პროცესია სხვადასხვა სახიფათო ნარჩენის წარმოქმნა, რომელთა დროებითი განთავსება დღეის მდგომარეობით მიმდინარეობს სპეციალურად მოწყობილ უბანზე (აღნიშნული ობიექტი მოწყობილია „ნარჩენების მართვის კოდექსის“ ამოქმედებამდე). ინსინერაციას დაექვემდებარება: საწარმოში წარმოქმნილი ზეთით დაბინძურებული ნარჩენები (15 02 02*); ნამუშევარი ზეთი, რომელიც არ შეიცავს ქლორირებულ ბიფენილებს (13 02 05*); გააქტივებული ნახშირი (19 01 10*); ზეთის ფილტრები (16 01 07*); ციანმარილების და კალსტიკური სოდის ტარის ნარჩენები და სხვა ნარჩენები (15 01 10*); ამინონაერთები (06 10 02*); საღებავები (08 01 11*); ორგანული გამხსნელები (14 06 03*); მედიკამენტების ნარჩენები (20 01 32); დაბინძურებული ხის ნარჩენები (19 12 06*) და ა.შ. საწარმოში არსებული სახიფათო ნარჩენების დროებითი განთავსების ობიექტი მდებარეობს მეორე რიგის ამიაკის სინთეზის ძველი საამქროს მოპირდაპირე მხარეს, დაახლოებით 1150 მ² ფართობზე. ობიექტი მთლიანად მობეტონებული და გადახურულია. ობიექტის მობეტონებული ფსკერი სამი მხრიდან შემოზვინულია 20 სმ სიმაღლის ბეტონის ზვინულით, ხოლო მე-4 მხარეს მოწყობილია სანიაღვრე არხი. კომპანიას დაგეგმილი აქვს აღნიშნული ობიექტის ბადით შემოზღუდვა, ხოლო სანიაღვრე არხთან გათვალისწინებული აქვს შემთხვევით დაღვრილი სახიფათო ნარჩენის, ან ტერიტორიის მორეცხვის შედეგად წარმოქმნილი

ჩამდინარე წყლების შეგროვებისთვის განკუთვნილი შემკრები ჭის მოწყობა. ამ ეტაპზე ობიექტზე განთავსებული ნარჩენების რაოდენობა არ აღემატება 10 ტონას, თუმცა აღნიშნულ უბანზე შესაძლებელია განთავსდეს 10 ტონაზე მეტი სახიფათო ნარჩენი.

საწარმოს ინსპექტირების მასალების მიხედვით, სამშენებლო-სარემონტო სამუშაოსა და ელექტრო მანგანუმის სამუშაოს შორის არსებულ ტერიტორიაზე დაფიქსირდა დიდი რაოდენობით პოლიპროპილენის და პოლიეთილენის დაქუცმაცებული ნარჩენები. ამავე, ნარჩენებთან ერთად დაფიქსირდა სხვადასხვა სახის ნარჩენების დაყრის და ერთმანეთში აღრევის ფაქტები. აღნიშნულის გათვალისწინებით, საწარმოში იგეგმება **კიდევ ერთი 10 ტონაზე მეტი სახიფათო ნარჩენის** დროებითი შენახვის ობიექტის მოწყობა. აღნიშნულ ობიექტზე მიღებული იქნება პოლიეთილენის და პოლიპროპილენის ტომრების ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს მათში დაფასოებული სასუქების და ქიმიური ნივთიერებების ნარჩენებს. ამავე ობიექტზე განხორციელდება შემოტანილი სახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავება, კერძოდ პოლიეთილენის და პოლიპროპილენის ტომრების განცალკევება.

სს „რუსთავის აზოტის“ ქიმიური საწარმოს ტერიტორიაზე აგრეთვე განთავსებულია 50 ტონამდე არასახიფათო ნარჩენის დროებითი შენახვის ობიექტი, რომელიც არ განეკუთვნება „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ რეგულირების სფეროს და „ნარჩენების მართვის კოდექსის“ 26-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტის თანახმად არ ექვემდებარება რეგისტრაციას. აღნიშნულ ობიექტზე განთავსებულია ხის შესაფუთი მასალების ნარჩენები (ხის ყუთები, პალეტები).

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საწარმოს მიერ წარმოებული პროდუქციის, კერძოდ სასუქების შესაფუთად, ობიექტზე ხორციელდება სხვადასხვა სახის შესაფუთი მასალების დამზადება როგორც შემოტანილი ნედლეულის ბაზაზე, ასევე იგივე პროდუქციის ნარჩენების მეორადი გადამამუშავების ბაზაზე. ზემოთ აღნიშნული პროდუქციის წარმოებისათვის საწარმოს გააჩნია შემდეგი დანადგარები: 2 ცალი პოლიეთილენის ფირების მიღების ექსტრუდერი; პოლიეთილენის მარცვლების მიღების ექსტრუდერი; პოლიპროპილენის ფქვილის მიღების დანადგარი; პოლიპროპილენის ღერების მიღების ექსტრუდერი; 2 ცალი პოლიპროპილენის და პოლიეთილენის ნარჩენების ტომრების გასარეცხი დანადგარი; 2 ცალი პოლიპროპილენის და პოლიეთილენის გარეცხილი ნარჩენების საწური დანადგარი; რეკუპერაციის დანადგარი.

2008 წლის 11 დეკემბერს გაცემული N43 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მე-5 და მე-6 პირობების თანახმად, სს „რუსთავის აზოტს“ განესაზღვრა ვალდებულება საწარმოში წარმოქმნილი საყოფაცხოვრებო, სამრეწველო და სამშენებლო ნარჩენების განსათავსებლად, საწარმოს ტერიტორიაზე მოეწყო ნაგავსაყრელი. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საყოფაცხოვრებო ნარჩენების საწარმოს კუთვნილ ტერიტორიაზე განთავსება რუსთავის მერიის მიერ არ ჩაითვალა მიზანშეწონილად და აღნიშნული ნარჩენების მუნიციპალურ ნაგავსაყრელზე განთავსებასთან დაკავშირებით, რუსთავის მერიასა და სს „რუსთავის აზოტს“ შორის გაფორმდა შესაბამისი ხელშეკრულება. რაც შეეხება სამშენებლო და არასახიფათო სამრეწველო ნარჩენებს, ქ. რუსთავის საკრებულოს ნებართვის საფუძველზე სს „რუსთავის აზოტმა“, ქიმიური საწარმოს მიმდებარედ, მის კუთვნილ ტერიტორიაზე მოაწყო არასახიფათო და ინერტული ნარჩენების განთავსების

პოლიგონი, რომელიც მთლიანად შემოსაზღვრულია მავთულხლართით და რკინაბეტონის ბოძებით.

სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ სამინისტროში გადმოგზავნილი სს „რუსთავის აზოტის“ ქიმიური საწარმოს ინსპექტირების მასალებით დგინდება, რომ აღნიშნულ პოლიგონზე ჭიშკრის მარჯვენა და მარცხენა მხარეს დარღვეულია მავთულხლართის მთლიანობა და ტერიტორია არ არის დაცული ცხოველების შეღწევისაგან. ამასთან, პოლიგონზე დაფიქსირდა სხვადასხვა სახის ნარჩენების განთავსების ფაქტი, კერძოდ რკინაბეტონის ნარჩენები, ხის ნარჩენები, ნავთობპროდუქტებით დაბინძურებული ჩვრები, გამოყენებული აირწინალი, პლასტმასის გოფირებული მილები, ამონიუმის გვარჯილის წარმოებიდან წარმოქმნილი ნარჩენი ტომრები. სასამართლოს გადაწყვეტილებით სს „რუსთავი აზოტი“ საქმიანობას ახორციელებს შესაბამისი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გარეშე.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, საწარმოში არსებული ტექნოლოგიური მოწყობილობები უზრუნველყოფილია ზეთების მეურნეობაში განთავსებული ზეთების მარაგებიდან, რომლებიც მოთავსებულია მიწისქვეშა საცავში არსებულ რეზერვუარებში. მიწისქვეშა საცავი შედგება ორი განყოფილებისგან, პირველში განთავსებულია 5 ცალი რეზერვუარი და თითოეულის მოცულობა შეადგენს 25 500 ლ-ს, ხოლო მეორე საცავში განთავსებულია ასევე 5 ერთეული რეზერვუარი და თითოეულის მოცულობა–63 000 ლ. საცავი უზრუნველყოფილია სავენტილაციო სისტემით. მიწისქვეშა საცავიდან ზეთების ავტოცისტერნებში გაცემა მიმდინარეობს ზეთების გასაცემი ბაქნიდან, ტუმბოების და სპეციალური მილსადენის საშუალებით. განყოფილებაში მოქმედებს ნამუშევარი ზეთების გაფილტვრისა და რეგენერაციის უბანი, სადაც წარმოებს საწარმოში გამოყენებული ზეთების გაფილტვრა და მექანიკური მინარევებისაგან გაწმენდა შემდგომი გამოყენების მიზნით. ზეთის ფილტრაციის შედეგად წარმოქმნილი შლამი, როგორც სახიფათო ნარჩენი განადგურებული იქნება საპროექტო ინსინერატორის საშუალებით.

ჟანგბადის საწარმოში მიმდინარეობს ატმოსფერული ჰაერიდან თხევადი და აირადი ჟანგბადის, ასევე თხევადი და აირადი აზოტის მიღება, რომლებიც გამოიყენება საწარმოს ძირითად ტექნოლოგიურ პროცესებში. ჟანგბადის წარმოების საამქროს გააჩნია აზოტისა და ჟანგბადის სველი აირსაცავები. აზოტის - 15000 მ³ და ჟანგბადის - 10000 მ³ ტევადობის. ასევე ჰაერის სფეროსებრი აირსაცავები (2 ერთეული 2000 მ³ და 1000 მ³).

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საწარმო სასმელ-სამეურნეო დანიშნულების წყლით მარაგდება ქალაქის წყალმომარაგების სისტემიდან. რაც შეეხება ჩამდინარე წყლებს, საწარმოს სამეურნეო-ფეკალური და საწარმოო ჩამდინარე წყლები ჩართულია ქ. რუსთავის საკანალიზაციო სისტემაში. საწარმოს ტექნოლოგიური პროცესებისთვის წყალმომარაგება ხორციელდება გარდაბნის მაგისტრალური არხიდან, რომელიც მარაგდება მდ. მტკვრიდან. წყალაღების მიზნით არხზე მოწყობილია წყალსაკეტი ფარები, რომლებიც უკავშირდება რკინაბეტონის წყალმიმღებს არხს, ხოლო წყალმიმღები არხი გამანაწილებელ ფილიალს. გამანაწილებელი ფილიალიდან წყალი მიღების საშუალებით გადადის რადიალურ სალექარებში. სულ 4 ერთეული რადიალური სალექარია და თითოეული მოცულობა დაახლოებით 8000 მ³-ია. აღნიშნულ სალექარებში მიმდინარეობს წყალში არსებული შეტივნარებული ნაწილაკების მექანიკური დალექვა. წყალმომარაგების საამქროში ასევე ფუნქციონირებს პირველი საფეხურის სატუმბი სადგური, სადაც განთავსებულია 4

ერთეული ტუმბო დანადგარი, ამათგან ნაწილი ჩართული ტექნოლოგიური ციკლში ნაწილი სარეზერვოა. სატუმბი სადგურიდან წყლის გადატუმბვა მიმდინარეობს 23000 მ³ მოცულობის რკინის რეზერვუარში, რომელიც ასრულებს ფილტრის ფუნქციას. სატუმბი სადგურიდან მექანიკურად გაწმენდილი წყალი მიეწოდება მესამე კვანძს, სადაც მიმდინარეობს წყლის გაკამკამება. წყლის გაკამკამება მიმდინარეობს პირამიდის ფორმის შემრეველებში, სადაც კოაგულანტად გამოყენებულია ალუმინის სულფატის ხსნარი. გაკამკამებული წყალი სალექარებიდან გადადის 1000 მ³ მოცულობის რეზერვუარებში, საიდანაც მიეწოდება შესაბამის საამქროებს ან საჭიროების შემთხვევაში გაივლის დამატებით გაწმენდას კვარცის ფილტრებში. წყალმომარაგების საამქრო წყლით უზრუნველყოფს ბრუნვითი ციკლის სისტემებს. საამქროში ფუნქციონირებს ერთი (მე-15) ბრუნვითი ციკლი, რომელიც ემსახურება ამიაკის სინთეზის, სიცივის, ჰაერგამყოფი საამქროს 371 და 410 კორპუსებს, ამიაკის მე-2 საწყობს და კაპროლაქტამის საამქროს განყოფილებებს.

წარმოდგენილ სკოპინგის ანგარიშში განხილულია საწარმოში არსებული ქიმიური საამქროების წარმადობის გაზრდის არაქმედების ალტერნატივა, აგრეთვე საწარმოში არსებული ქიმიური საამქროების წარმადობის გაზრდის, საწარმოში არსებული დამხმარე საამქროების ექსპლუატაციის შეწყვეტის, სახიფათო ნარჩენების ინსინერაციის, საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმის და საქმიანობის განხორციელების ადგილის ალტერნატიული ვარიანტები.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საწარმოს ექსპლუატაციის შედეგად ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვევებს ადგილი აქვს ამიაკის, სუსტი აზოტმჟავის, ამონიუმის გვარჯილის, ნატრიუმის ციანიდის, კაპროლაქტამის წარმოების უბნებიდან, ასევე, სიცივის წარმოებიდან და სამშენებლო საამქროდან. გაფრქვევის სტაციონარულ წყაროებს წარმოადგენს, ასევე, ელექტროსარემონტო საამქროს ელ. ძრავების შრობისა და გრაგნილების გამოწვის ღუმელები. ამასთან, საწარმოს ტერიტორიაზე განთავსებულია ნედლეულის და პროდუქციის საცავები და სხვა არაორგანიზებული გაფრქვევის წყაროები. ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევის დამატებითი უბანი იქნება, ასევე, ინსინერაციის საპროექტო საწარმო.

გზმ-ს ანგარიშში დეტალურად იქნება წარმოდგენილი ყველა სტაციონარული და არაორგანიზებული გაფრქვევის წყარო, მათ მიერ გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები და მისი მახასიათებლები, მათ შორის, გაბნევის ანგარიში.

საწარმოს ტერიტორიაზე აგრეთვე მოსალოდნელია ხმაურის წარმოქმნა. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საწარმოში ხმაურწარმომქმნელ წყაროებს წარმოადგენენ ტექნოლოგიური დანადგარები, ტუმბოები, გენერატორები და სხვა. გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი იქნება საწარმოს ტერიტორიაზე არსებული ხმაურწარმომქმნელი წყაროების მიერ შექმნილი აკუსტიკური გარემო და ხმაურის გავრცელება უახლოეს რეცეპტორებამდე.

აღნიშნული სკოპინგის ანგარიში განთავსდა როგორც სამინისტროსა და ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერიის ოფიციალურ ვებგვერდებზე, ისე ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი ორგანოს საინფორმაციო დაფაზე. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, აღნიშნულ სკოპინგთან დაკავშირებით შენიშვნები და მოსაზრებები წარმოდგენილ იქნა ააიპ „მწვანე ალტერნატივასა“ და საინიციატივო

ჯგუფის „გავიგუდეთ“ მიერ. საინიციატივო ჯგუფის „გავიგუდეთ“ შენიშვნები ეხებოდა გზშ-ის ანგარიშში დამატებითი შემარბილებელი, საკომპენსაციო ან/და ოპტიმიზაციის (მათ შორის ქალაქის გამწვანების კუთხით) ღონისძიებების წარმოდგენის საჭიროებას. ამასთან საწარმოს მიმდებარედ არსებული საკანალიზაციო ჭების დახურვისა და ქიმიური საწარმოს მიმდებარედ არსებული, ყველა შესაძლო საწარმოო ობიექტისა გზშ-ის ანგარიშში/სქემაზე ასახვას. ააიპ “მწვანე ალტერნატივას” შენიშვნები ეხებოდა სს „რუსთავის აზოტის“ საწარმოო ობიექტების შესაბამისი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გარეშე საქმიანობას და დაგეგმილი და მიმდინარე „უკანონო“ საქმიანობების სკოპინგის ანგარიშში განხილვას, ასევე სს „რუსთავის აზოტის“ მიმდინარე საქმიანობაზე სამინისტროს მიერ განსაზღვრულ სკოპინგის ანგარიშის მომზადების ვალდებულებას. როგორც უკვე აღინიშნა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება - გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ სს "რუსთავი აზოტზე" 2016 წლის 14 დეკემბერს გაცემული გარემოზე ზემოქმედების ნებართვით (№000231) განსაზღვრული პირობებისა და გარემოს დაცვის სფეროში მოქმედი კანონმდებლობით დადგენილი ნორმების შესრულების მდგომარეობის გეგმიური შემოწმების შედეგად გამოვლინდა რიგი დარღვევები. სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ განხორციელებული ინსპექტირების მასალები გადმოგზავნილი იქნა სამინისტროში, რის საფუძველზეც სს „რუსთავის აზოტის“ ქიმიურ საწარმოზე გაცემული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობების შესრულების მიზნით, სამინისტრომ უზრუნველყო გონივრული ვადების დადგენა.

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-8 მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, საქმიანობის განმახორციელებელი ვალდებულია საქმიანობის დაგეგმვის შედეგებისდაგვარად ადრეულ ეტაპზე სამინისტროს წარუდგინოს სკოპინგის განცხადება სკოპინგის ანგარიშთან ერთად. მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ სამშენებლო სამუშაოების ან საქმიანობის დაწყების შემთხვევაში, კოდექსი არ ითვალისწინებს განსხვავებულ პროცედურას და საკანონმდებლო ნორმა, რომელიც მსგავს შემთხვევაში აღნიშნული საქმიანობების სამართლებრივ ჩარჩოში მოქცევას და საქმიანობის ეტაპზე მთელი რიგი ვალდებულებების და ნორმების შესრულებას დააკისრებდა კომპანიებს არ არსებობს. ამასთან კოდექსის 47-ე მუხლი (მიმდინარე საქმიანობის გაგრძელების შესახებ გადაწყვეტილების მიღების წესი და პასუხისმგებლობა მიმდინარე საქმიანობის გაგრძელების შესახებ გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობების შეუსრულებლობისთვის), ვრცელდებოდა იმ საქმიანობებზე, რომელთა განხორციელებაც 2015 წლის 1 ივნისამდე დაიწყო და რომლებსაც არა აქვს გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა ან მიმდინარე საქმიანობის გაგრძელების შესახებ გადაწყვეტილება. როგორც აღინიშნა, სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ განხორციელებული ინსპექტირებისას სს „რუსთავის აზოტის“ ქიმიურ საწარმოში გამოვლინდა ბევრი შეუსაბამობა/დარღვევა 2016 წლის 14 დეკემბერს გაცემული გარემოზე ზემოქმედების №000231 და №000232 ნებართვებით განსაზღვრული პირობებისა და გზშ-ის ანგარიშებთან მიმართებით. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სს „რუსთავის აზოტის“ ქიმიურ საწარმოზე გაცემული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების პირობების შესრულების მიზნით განესაზღვრა გონივრული ვადები და დაევალა სკოპინგის ანგარიშის მომზადება საწარმოში არსებული ფაქტობრივი მდგომარეობის გათვალისწინებით. ამასთან, როგორც

უკვე აღვნიშნეთ კოდექსი აღნიშნულ შემთხვევაში არ ითვალისწინებს განსხვავებულ პროცედურას.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, აღნიშნულ პროექტთან დაკავშირებით 2020 წლის 29 ივნისს ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერიის უკან მდებარე სკვერში (ღია სივრცეში) გაიმართა საჯარო განხილვა. საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, სს „რუსთავის აზოტის“, საკონსულტაციო კომპანია „გამა კონსალტინგის“, რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერიის, რადიო თავისუფლების“, საინიციატივო ჯგუფის „გავიგუდეთ“ წარმომადგენლები და ქ. რუსთავის მოსახლეობა. საჯარო განხილვაზე საზოგადოების მხრიდან გამოთქმული შენიშვნები ძირითადად დაკავშირებული იყო კომპანიის სოციალურ პასუხისმგებლობასთან, წარმადობის გაზრდით გამოწვეულ ცვლილებებთან, ემისიების შემცირებასა და საწარმოში ემისიების გაზომვის ტექნიკასთან. ამასთან, დაინტერესებული საზოგადოების მხრიდან დაისვა კითხვა იმის თაობაზე, თუ როგორ ახდენდა საწარმო წლების მანძილზე სახიფათო ნარჩენების მართვას, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც ეს პროცესი არ რეგულირდებოდა კანონით. აღნიშნულთან დაკავშირებით საკონსულტაციო კომპანიის წარმომადგენელმა განაცხადა, რომ მიუხედავად იმისა, რომ 2015 წლამდე არ არსებობდა „ნარჩენების მართვის კოდექსი“, კომპანია ყოველთვის ეყრდნობოდა არსებულ სტანდარტებს. საწარმო გარკვეული სახის სახიფათო ნარჩენის გაუვნებლყოფას ახდენდა კაპროლაქტამის საამქროში (კაპროლაქტამის წარმოების შეჩერებამდე), ამასთან სახიფათო ნარჩენის მართვის მიზნით აფორმებდა ხელშეკრულებას შესაბამისი ნებართვის მქონე ორგანიზაციასთან. მოსახლეობის მხრიდან გამოითქვა ინტერესი იმის შესახებ, თუ რამდენად არის საწარმოს მიერ დაგეგმილი ინსინერატორის წარმადობა საკმარისი საწარმოში წარმოქმნილი სახიფათო ნარჩენების დაწვისთვის, რაზეც კომპანიის წარმომადგენელმა აღნიშნა, რომ ინსინერატორის წარმადობა სრულებით საკმარისია საწარმოში მოსალოდნელი სახიფათო ნარჩენების სამართავად. ამასთან, მისი განმარტებით წარმოდგენილი წარმადობა და სამუშაო საათები მოცემულია უარესი სცენარის გათვალისწინებით და შესაძლებელია დანადგარმა იმუშაოს შედარებით ნაკლები დატვირთვითაც. საზოგადოების მხრიდან შენიშვნები დაფიქსირდა აგრეთვე მიმდებარე სამრეწველო და შესაძლო დამაბინძურებელი ობიექტების არასრული აღწერის კუთხით, აგრეთვე საწარმოს მიმდებარედ არსებული საკანალიზაციო ქსელის დახურვისა და დამატებითი საკომპენსაციო/შემარბილებელი ღონისძიებების საკითხების მიმართ. აღნიშნული შენიშვნები გათვალისწინებულია სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრულ მოთხოვნებში.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზშ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;

2. **გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;

3. **გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი** უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;

3.1 გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ.

4. **გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**

- მიმდინარე საქმიანობის და პროექტის დეტალური აღწერა;
- პროექტის/დაგეგმილი საქმიანობის და ცვლილებების საჭიროების დასაბუთება;
- საქმიანობის განხორციელების ადგილის GPS კოორდინატები Shp ფაილებთან ერთად;
- საწარმოს გენ-გეგმა დეტალური ექსპლიკაციით (ემისიების წყაროების მითითებით) და თითოეული საამქროს გეგმა. საწარმოს განთავსების ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით, ფოტო მასალა);
- დეტალური ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიის შესახებ (საწარმოს ტერიტორიიდან უახლოესი მანძილი საცხოვრებელ სახლამდე, საავტომობილო ტრასამდე, ზედაპირული წყლის ობიექტამდე);
- ინფორმაცია 500 მ რადიუსის საზღვრებში არსებული ნებისმიერი ტიპის საწარმოს და წარმოების შესახებ მანძილების და ობიექტების დანიშნულების მითითებით;
- პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები: შესაბამისი დასაბუთებით, მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით ოპტიმალური, დასაბუთებული ალტერნატივა (განსაკუთრებული დასაბუთებით ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებების გაფრქვევების საკითხზე);
- საწარმოს ტერიტორიის საკუთრების ან იჯარის ხელშეკრულების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;
- ინფორმაცია საწარმომდე მისასვლელი გზების შესახებ;
- ქიმიური საწარმოს მთლიან ტერიტორიაზე ფართობების დანაწილება, დანიშნულების მითითებით და მათი დეტალური აღწერა (არსებული ძირითადი და დაგეგმილი ობიექტები, დამხმარე საამქროები);
- საწარმოს ტექნოლოგიური სქემის (საწარმოო პროცესის) აღწერა;

- საწარმოს არსებული და დაგეგმილი თითოეული ინფრასტრუქტურული ობიექტის, დანადგარისა (სიმძლავრე და წარმადობა) და ტექნოლოგიური მოწყობილობის დეტალური აღწერა (მათ შორის ინსინერატორი);
- მოქმედი საამქროების შესახებ ინფორმაცია, მათი განთავსების GIS კოორდინატების მითითებით, თითოეული საამქროს აღწერა სქემაზე დატანით;
- საწარმოს ტერიტორიაზე არსებული წარმოების, შესაბამისი ცვლილებით და დაგეგმილი წარმოების შესახებ ინფორმაცია და დაგეგმილ საწარმოსთან ტექნიკური ან/და ფუნქციური ურთიერთკავშირის შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- საწარმოო ინფრასტრუქტურის მოწყობა/განთავსების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- დაგეგმილი ობიექტების მოწყობისთვის საჭირო სამუშაოების დეტალური აღწერა;
- დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა და სამუშაო გრაფიკი;
- საწარმოო და სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგება, სამეურნეო-ფეკალური, სანიაღვრე და საწარმოო ჩამდინარე წყლების მართვის საკითხები (საკანალიზაციო სისტემის სქემის დატანით) თითოეული საამქროსათვის;
- ხანძარსაწინააღმდეგო დანიშნულებით წყლით მომარაგებისა და სახანძრო სისტემის მოწყობის საკითხები;
- საწარმოს მიმდინარე და დაგეგმილი საქმიანობების ტექნოლოგიურ პროცესში წყლის გამოყენების საკითხების დეტალური აღწერა;
- წყალმომარაგების საამქროსა და საწარმოში მიმდინარე წყლის დარბილების საქვების საამქროში არსებული წყალმომარაგებისა და წყლის დარბილების სისტემის დეტალური აღწერა;
- საწარმოო ჩამდინარე წყლების გაუვნებელყოფის/განეიტრალების ტექნოლოგიისა და აღნიშნული წყლების მართვის საკითხები თითოეული საამქროსათვის;
- წყლის გაწმენდის შედეგად წარმოქმნილი შლამის მართვის საკითხები;
- დეტალური ინფორმაცია საწარმოში არსებული (წყალმომარაგების/საქვების საამქრო) წყლის მილსადენის სისტემისა და მისი გამართულობის შესახებ;
- დეტალური ინფორმაცია საწარმოს ნედლეულით მომარაგების შესახებ;
- ნედლეულისა და მზა პროდუქციის რაოდენობა და მათი დასაწყობების მოედნების დეტალური აღწერა;
- ინფორმაცია ნედლეულისა და პროდუქციის (შემოზიდვა/გაზიდვის) ტრანსპორტირებისათვის გამოყენებული გზების შესახებ;
- ინფორმაცია ნედლეულის ტრანსპორტირებიდან გამომდინარე გარემოს შესაძლო დაბინძურების და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
- ინფორმაცია ღამის საათებში (ნედლეულისა და პროდუქციის (შემოზიდვა/გაზიდვის)) ტრანსპორტის გადაადგილების აკრძალვისა და ტრანსპორტირებისათვის გამოყოფილი სპეციალური ავტოტრანსპორტის შესახებ;
- საწარმოს ფუნქციონირების დროს შესაძლო ავარიული სიტუაციების აღწერა და მათი მართვის საკითხი; ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;

- ნარჩენების მართვის გეგმა; მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ნარჩენების სახეობების და რაოდენობის შესახებ მონაცემები და შემდგომი მართვის ღონისძიებები;

5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედების შეჯამება, მათ შორის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე საწარმოს საქმიანობის ეტაპზე, გაფრქვევის წყაროები, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში;
- ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ნიადაგზე და გრუნტის ხარისხზე და შესაძლო დაბინძურება, შესაბამისი დეტალური შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ნარჩენების შესახებ ინფორმაცია და ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება საწარმოს თითოეული საამქროსათვის;
- შესაძლო ზემოქმედება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
- საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი დეტალური შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა-გრაფიკი;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებულ რისკებზე საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი კონკრეტული შემარბილებელი ღონისძიებები;
- გზშ-ის ანგარიშში განხილული უნდა იყოს ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული მავნე ნივთიერებების შემცირებისათვის გათვალისწინებული დეტალური შემარბილებელი ღონისძიებები, მათ შორის, ტექნოლოგიური/დამხმარე დანადგარების გაუმართაობით და ჰერმეტიკობის დარღვევით გამოწვეული არაორგანიზებული გაფრქვევების აღმოფხვრის საკითხები;
- განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა-გრაფიკი, სადაც გათვალისწინებული იქნება ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა და ხმაურის ინსტრუმენტული მონიტორინგის (სიხშირის და კოორდინატების მითითებით), მათ შორის ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის ავტომატური მონიტორინგის დანერგვისა და განხორციელების საკითხები (გაწერილი დეტალურად);
- კუმულაციური ზემოქმედება და ზემოქმედების შედეგების შეფასება მიმდებარე ობიექტების გათვალისწინებით (ატმოსფერული ჰაერი, ხმაური და სხვა); ამასთან, კუმულაციის გათვალისწინებით ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაბნევის ანგარიშში დამატებით საკონტროლო წერტილად გათვალისწინებული უნდა იქნეს საპროექტო ტერიტორიის მიმდებარედ არსებული ტერიტორია;
- დასამუშავებელი ნარჩენების სახეობა (კოდი და დასახელება „სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის

შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 17 აგვისტოს N426 დადგენილების შესაბამისად), მათი რაოდენობა და წარმოშობა; აგრეთვე, ნარჩენების განთავსების ოპერაციის კოდი, საქართველოს ნარჩენების მართვის კოდექსის II დანართის შესაბამისად;

- დეტალური ინფორმაცია ინსინერაციის შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენებისა და მათი მართვის შესახებ, ნარჩენის კოდის და დასახლების მითითებით;
- 10 ტონაზე მეტი სახიფათო ნარჩენის დროებითი შენახვის ობიექტებზე, დასაწყობების მიზნით გათვალისწინებული ნარჩენების კოდი და დასახლება. შესაბამისი აღდგენის/განთავსების ოპერაციის კოდის მითითებით;
- 50 ტონამდე არასახიფათო ნარჩენის დროებითი შენახვის ობიექტზე, დასაწყობების მიზნით გათვალისწინებული ნარჩენების კოდი და დასახლება. შესაბამისი აღდგენის/განთავსების ოპერაციის კოდის მითითებით;
- დეტალური ინფორმაცია, პროექტით გათვალისწინებული არასახიფათო და ინერტული ნარჩენების პოლიგონის შესახებ „ტექნიკური რეგლამენტი - ნაგავსაყრელის მოწყობის, ოპერირების, დახურვისა და შემდგომი მოვლის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 11 აგვისტოს N421 დადგენილების მოთხოვნების გათვალისწინებით;
- პოლიეთილენის და პოლიპროპილენის ტომრების ნარჩენების გადამამუშავებელ საწარმოში, დასამუშავებლად გათვალისწინებული ნარჩენების შესახებ ინფორმაცია (ნარჩენების კოდი და დასახლება), დასამუშავებელი ნარჩენების რაოდენობა (წონით ერთეულში). აგრეთვე ნარჩენების აღდგენის ოპერაციის კოდი, საქართველოს ნარჩენების მართვის კოდექსის I დანართის შესაბამისად.
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
- გზშ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;

6. გზშ-ის ანგარიშში აგრეთვე წარმოდგენილი და გათვალისწინებული უნდა იყოს:

- სკოპინგის ანგარიშში (გვ.12, PDF-18) აღნიშნულია, რომ ამიაკის საცავში, ავარიული დაღვრის შემთხვევაში, ამიაკის და წყლის ნარევი ტუმბოების საშუალებით გადაიტვირთება სპეციალურ ავარიულ რეზერვუარებში. ამიაკის რეზერვუარებს პერიოდულად ჩაუტარდება ჰიდრავლიკური და პნევმოგამოცდა. გზშ-ის ანგარიშში მოცემული უნდა იყოს დეტალური ინფორმაცია აღნიშნული რეზერვუარების, მათ შორის ავარიული რეზერვუარების შესახებ;
- ამონიუმის გვარჯილას საამქროში წარმოდგენილი გამრეცხი სკრუბერის შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- მაგნიუტის (მაგნიუმის ნიტრატის) წყალხსნარის წარმოებასთან დაკავშირებით აღნიშნულია, რომ მიღებული მაგნიუმის ნიტრატის ხსნარი თავსდება მათთვის განკუთვნილ 6 ჰორიზონტალურ საცავში, საცავებში დონის კონტროლი ხორციელდება ადგილზე, ხელსაწყოს მეშვეობით. გზშ-ს ანგარიშში მოცემული უნდა იყოს აღნიშნული ხელსაწყოს შესახებ ინფორმაცია (მონაცემები, მუშაობის

პრინციპი და სხვ.); ასევე გოგირდმჟავას საცავების შესახებ ინფორმაცია და შესაბამისი დაცვითი ღონისძიებები;

- ფუნგიციდების საამქროში არსებული გამხსნელი სვეტის წინ ჰაერის წნევის და ხარჯის გამზომი ხელსაწყო შესახებ ინფორმაცია;
- ციანმარილების საამქროში ჩამდინარე წყლების მიწისქვეშა საცავის შესახებ დეტალური ინფორმაცია კოორდინატებით;
- სახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტზე წარმოქმნილი ჩამდინარე წყლების მართვის დეტალური ღონისძიებები;
- ზეთების მურნეობაში წარმოქმნილი შლამის სავარაუდო რაოდენობა და შემდგომი მართვის ღონისძიებები;
- სკოპინგის ანგარიშში აღნიშნულია, რომ ზეთების მეურნეობაში ავარიული სიტუაციებისას, საცავში რეზერვუარების მთლიანობის დარღვევის შემთხვევაში, მიწისქვეშა საცავების სივრცეები ყველა რეზერვუარის ერთდროულად დაზიანების შემთხვევაშიც კი უზრუნველყოფს დაღვრილი ზეთების შეკავებას. გზმ-ს ანგარიშში წარმოადგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია ამ საცავების შესახებ, მათი ტექნიკური პარამეტრებისა და მოცულობის ჩათვლით, ასევე როგორ უზრუნველყოფენ აღნიშნული საცავები დაზიანებული რეზერვუარების შემთხვევაში დაღვრილი ზეთების შეკავებას;
- სალექარებიდან ამოღებული შლამის რაოდენობა და დასაწყობების ადგილი. ასევე ინფორმაცია გარდაბნის შლამშემკრების შესახებ;
- ინფორმაცია გარდაბნის შლამშემკრებიდან მდინარე მტკვარში ჩამავალი ნაჟური წყლების მონიტორინგის შესახებ (მონიტორინგის შემთხვევაში წარმოდგენილ იქნას შედეგები);
- „ნარჩენების მართვის კოდექსის“ მოთხოვნები დროებითი შენახვის ობიექტთან დაკავშირებით, კერძოდ კოდექსის შესაბამისად, ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტში ნარჩენების განთავსება შესაძლებელია 3 წელზე ნაკლები დროით, თუ ნარჩენები განკუთვნილია აღდგენისთვის, ან 1 წელზე ნაკლები დროით, თუ ნარჩენები განკუთვნილია განთავსებისთვის;
- „ნარჩენების მართვის კოდექსის“ 23-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მოთხოვნა, კერძოდ, თუ არსებულ ნაგავსაყრელს არ აქვს ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ნებართვა, ნაგავსაყრელის ოპერატორი ვალდებულია „ნაგავსაყრელების მოწყობის, ოპერირების, დახურვისა და შემდგომი მოვლის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების მიღებიდან 18 თვის ვადაში შეუთანხმოს სამინისტროს ნაგავსაყრელის ამ დადგენილებით განსაზღვრულ პირობებთან შესაბამისობაში მოყვანის გეგმა. გასათვალისწინებელია, რომ აღნიშნული 18 თვიანი ვადა ამოიწურა;
- ინსპექტირების მასალებიდან დგინდება, რომ საწარმოს ტერიტორიაზე, ცალკეული საამქროების მიმდებარედ დაფიქსირდა ცარიელი (ძველი) ამორტიზირებული შენობა-ნაგებობები და მათში განთავსებული ამორტიზირებული დანადგარები, რომელთა დემონტაჟი კომპანიის მიერ დაგეგმილია დროთა განმავლობაში. ვინაიდან, აღნიშნულ შენობა-ნაგებობებში მიმდინარეობდა ქიმიური წარმოება, აღნიშნული შენობების შემადგენელი მასალები და მათში განთავსებულ

მწყობრიდან გამოსული დანადგარები, შესაბამისი კვლევის ჩატარებამდე, კომპანიის მიერ განხილულ უნდა იქნას როგორც სახიფათო ნარჩენი და მათი მართვა უნდა განხორციელდეს კანონმდებლობის შესაბამისად, ხოლო ინფორმაცია, შესაბამისი რისკ-ფაქტორებისა და შემარბილებელი ღონისძიებების გათვალისწინებით წარმოდგენილ უნდა იქნეს გზმ-ის ანგარიშში .

- საჯარო განხილვაზე საზოგადოების მხრიდან დასმული საკითხის კერძოდ, საწარმოს მიმდებარე ტერიტორიაზე არსებული საკანალიზაციო ჭების შესახებ ინფორმაცია (ჭების გადახურვის საკითხები);
- ინფორმაცია დამატებითი შემარბილებელი, საკომპენსაციო ან/და ოპტიმიზაციის (მათ შორის ქალაქის გამწვანების კუთხით) ღონისძიებების შესახებ;
- გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნას შეთანხმების ამსახველი დოკუმენტი საკანალიზაციო ქსელის მფლობელთან საწარმოო წყლის საკანალიზაციო ქსელში ჩაშვებასთან დაკავშირებით.
- ვინაიდან, სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ სს „რუსთავის აზოტის“ ქიმიური საწარმოს ინსპექტირების შედეგად გამოვლინდა გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშითა და 2008 წლის 11 დეკემბრის N43 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის პირობების დარღვევა, რომლის აღმოფხვრისათვის კომპანიას განესაზღვრა გონივრული ვადები, გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნეს გონივრული ვადებით განსაზღვრული პირობების შესრულების შესახებ დეტალური ინფორმაცია (ცხრილის სახით) და დარღვეული პირობების გამოსწორების მიზნით გატარებული ღონისძიებების შესახებ დეტალური ინფორმაცია.
- სკოპინგის ანგარიშში აღნიშნულია, მიუხედავად იმისა, რომ საწარმოში ამ ეტაპზე შეწყვეტილია შაბიამანის წარმოება, კომპანია არ განიხილავს მის დემონტაჟს და პროდუქციაზე მოთხოვნილების განახლების შემთხვევაში მოსალოდნელია საამქროს ექსპლუატაციაში გაშვება. იმ შემთხვევაში, თუ კომპანია გეგმავს დაგეგმილი ცვლილებების გათვალისწინებით ერთიანი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღებას, რომელშიც გაერთიანებული იქნება როგორც N43 ისე N22 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნებითა და შესაბამისი გარემოზე ზემოქმედების ნებართვებით გათვალისწინებული წარმოებები, საჭიროა გზმ-ის ანგარიშში დეტალურად იქნას განხილული ფუნგიციდების საამქროში სპილენძის სულფატის (შაბიამანის) წარმოების ტექნოლოგიური პროცესები და მასთან დაკავშირებული საკითხები, ხოლო დოკუმენტაცია წარმოდგენილი იყოს ერთიანი პროექტის სახით; ამასთან გზმ-ის ანგარიშში დასათაურებული უნდა იქნას „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ დანართებით განსაზღვრული პუნქტების შესაბამისად.
- გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში სს „რუსთავის აზოტის“ ქიმიური საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების, საწარმოში მიმდინარე დამხმარე საქმიანობებისა და სახიფათო ნარჩენების ინსინერაციის პროექტზე სავალდებულოა გზის ანგარიში მომზადდეს წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.